ਸ਼ੇਖ ਫ਼ਰੀਦ - ਸਬਦ ੮੩

ਫਰੀਦਾ ਰਾਤਿ ਕਥੂਰੀ ਵੰਡੀਐ ਸੁਤਿਆ ਮਿਲੈ ਨ ਭਾਉ ॥

ਸਲੋਕ, ਸੇਖ ਫਰੀਦ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ੧੩੮੨

ਫਰੀਦਾ ਰਾਤਿ ਕਥੂਰੀ ਵੰਡੀਐ ਸੁਤਿਆ ਮਿਲੈ ਨ ਭਾਉ ॥
ਜਿੰਨ੍ਾ ਨੈਣ ਨੀਦ੍ਰਾਵਲੇ ਤਿੰਨ੍ਾ ਮਿਲਣੁ ਕੁਆਉ ॥੮੦॥

ਸਾਰ: ਅਕਸਰ ਅੰਤਰੀਵੀ ਗੁਣ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੇ ਰੌਲੇ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਕਾਰਣ ਲੁਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਆਤਮ-ਪੜਚੋਲ ਰਾਹੀਂ ਉਦਭਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੁਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਾਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ, ਠਹਿਰਾਵ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਦੌਰਾਨ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੱਚਾਈਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਰੱਥਾ, ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ, ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਭਾਵ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਿਰੰਤਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਚੁੱਪ ਦੇ ਬਾਕੀਮਤੀ ਪਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਫਰੀਦਾ ਰਾਤਿ ਕਥੂਰੀ ਵੰਡੀਐ ਸੁਤਿਆ ਮਿਲੈ ਨ ਭਾਉ ॥
ਫਰੀਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਕਸਤੂਰੀ ਹਿਰਨ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਛੱਡਦਾ ਹੈ; ਜੋ ਸੌਂਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਮਹਿਕ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਭਾਵ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰੀਵੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਆਤਮ-ਪੜਚੋਲ ਦੌਰਾਨ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।

ਜਿੰਨ੍ਾ ਨੈਣ ਨੀਦ੍ਰਾਵਲੇ ਤਿੰਨ੍ਾ ਮਿਲਣੁ ਕੁਆਉ ॥੮੦॥
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਨੀਂਦ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਭਾਵ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਨੀਂਦ ਅਤੇ ਧੁੰਦਲੀ ਧਾਰਨਾ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਸਰੋਤ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਤੱਤ: ਸ਼ੇਖ ਫ਼ਰੀਦ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਨ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲ ਸੱਚੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ

ਦਾ ਤੱਤਸਾਰ ਹੈ। ਧੂੜ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਉਸ ਬਾਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸਾਡੇ ਅਨੁਭਵ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਹਰੋਂ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿਚ ਰੁੱਝਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਭਾਸ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਅੰਤਰੀਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਧੁਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇ। ਸੱਚੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਲਈ ਅੰਤਰੀਵੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹਾਜ਼ਰ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੀ ਹੈ।

ਸਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਨਇੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

Oneness In Diversity Research Foundation
ਵੈੱਬਸਾਈਟ: **OnenessInDiversity.com**

ਈਮੇਲ: **onenessindiversityfoundation@gmail.com**